

# **SZKOLNE PRAWO PRACY**

**Poradnik dyrektora szkoły**

**Teresa Konarska**

**4. WYDANIE**

# SZKOLNE PRAWO PRACY

Poradnik dyrektora szkoły

Teresa Konarska

---

---

4. WYDANIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

**proinfo.pl**  
księgarnia internetowa

*Stan prawny na 1 marca 2019 r.*

Wydawca  
*Izabella Małeczka*

Redaktor prowadzący  
*Hanna Kolenkiewicz*

Opracowanie redakcyjne i łamanie  
*JustLuk*

Projekt okładek serii  
*Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski*

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

**prawolubni**  


**SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ**  
Więcej na [www.legalnakultura.pl](http://www.legalnakultura.pl)  
**POLSKA IZBA KSIĄŻKI**

© Copyright by  
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-452-9  
4. wydanie

Dział Praw Autorskich  
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33  
tel. 22 535 82 19  
e-mail: [ksiazki@wolterskluwer.pl](mailto:ksiazki@wolterskluwer.pl)

[www.wolterskluwer.pl](http://www.wolterskluwer.pl)  
księgarnia internetowa [www.profinfo.pl](http://www.profinfo.pl)

## SPIS TREŚCI

<b>Wykaz skrótów</b> .....	19
<b>Wprowadzenie</b> .....	23
<b>Rozdział I</b>	
<b>Nawiązanie stosunku pracy: sposób, tryb, warunki</b> .....	25
1. Definicja pracodawcy .....	25
2. Zawieranie umowy o pracę (rokowania i oferta) .....	26
3. Rozróżnienie pojęć: umowy o pracę i umowy cywilnej .....	27
4. Warunki, w jakich umowa dochodzi do skutku .....	28
5. Rodzaje umów o pracę i ich charakterystyka .....	30
5.1. Umowa stażowa .....	31
5.2. Umowa na czas nieokreślony w pełnym i niepełnym wymiarze .....	32
5.3. Umowa na czas nieokreślony z nauczycielem posiadającym stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego .....	33
5.4. Umowa o pracę na czas określony wynikająca z potrzeb organizacyjnych szkoły lub zastępstwa .....	33
5.5. Umowa na czas określony z osobami bez kwalifikacji za zgodą kuratora .....	34
5.6. Umowa o pracę z automatycznym awansowaniem z osobami posiadającymi znaczący dorobek zawodowy .....	34
5.7. Umowa o pracę z osobami legitymującymi się kwalifikacjami bez stopnia awansu .....	35

5.8. Umowa o pracę z automatycznym awansowaniem dla nauczycieli akademickich .....	35
5.9. Umowy zawarte na podstawie Prawa oświatowego i Kodeksu pracy z aplikacją przepisów Karty Nauczyciela z osobami niebędącymi nauczycielami .....	37
5.10. Zawieranie umów o pracę z osobami niebędącymi nauczycielami .....	38
6. Umowa o pracę w kilku szkołach .....	45
7. Uzupełnienie etatu przez organ prowadzący .....	48
8. Mianowanie .....	49
8.1. Nawiązanie stosunku pracy przez mianowanie .....	49
8.2. Przekształcenie z mocy ustawy umowy o pracę zawartej w pełnym wymiarze na czas nieokreślony .....	50
8.3. Przerwa w zatrudnieniu a mianowanie .....	52
8.4. Ślubowanie przy nadawaniu stopnia nauczyciela mianowanego .....	53
8.5. Dodatkowe zatrudnienie także na podstawie mianowania .....	53
8.6. Ustalanie przez dyrektora formy nawiązania stosunku pracy: mianowanie czy umowa o pracę .....	53
8.7. Warunki mianowania w ujęciu historycznym .....	54
9. Poświadczenie niekaralności .....	57
10. Warunki zatrudnienia bibliotekarza szkolnego .....	60
11. Skierowanie do nauczania religii .....	63
12. Szczególna ochrona nauczyciela .....	63

## Rozdział II

<b>Ustalanie kwalifikacji .....</b>	<b>66</b>
1. Kalendarium zmian .....	67
2. Charakterystyka i zmiany kwalifikacji w latach 1982–2009 .....	69
2.1. Od wejścia w życie Karty Nauczyciela z 1982 r. ....	69
2.2. Kwalifikacje od 28.09.1982 r. do 5.06.1989 r. ....	70
2.3. Kwalifikacje od 6.06.1989 r. do 30.10.1991 r. ....	76
2.4. Kwalifikacje od 31.10.1991 r. do 7.10.2002 r. ....	80
2.5. Kwalifikacje od 8.10.2002 r. do 31.08.2009 r. ....	91
2.6. Kwalifikacje od 1.09.2009 r. do 31.08.2017 r. ....	97
2.6.1. Przepisy przejściowe .....	99

2.6.2. Zbliżenie w nowej formule .....	100
2.6.3. Kwalifikacje według rodzajów szkół .....	100
2.6.4. Kwalifikacje nauczycieli: pedagogów, logopedów, doradców zawodowych .....	103
2.6.4.1. Stanowisko nauczyciela-pedagoga .....	104
2.6.4.2. Stanowisko nauczyciela-logopedy .....	105
2.6.4.3. Stanowisko nauczyciela – doradcy zawodowego .....	105
2.6.5. Inne stanowiska .....	106
2.6.6. Szkolnictwo specjalne .....	109
2.6.7. Nauczanie języków obcych .....	112
3. Kwalifikacje od 1.09.2017 r. ....	114
3.1. Zbliżanie przedmiotów .....	115
3.2. Kaskadowość kwalifikacji .....	115
3.3. Kwalifikacje do nauczania języków obcych .....	118
3.4. Kwalifikacje w szkołach i oddziałach specjalnych .....	118
3.5. Prolongata kwalifikacji i zbliżenia .....	120

### **Rozdział III**

<b>Ocena pracy</b> .....	121
1. Ocena skorelowana z awansowaniem .....	122
2. Ocena zwykła .....	122
3. Podmiot uprawniony do oceny .....	123
4. Charakter oceny .....	124
5. Projekt i ocena finalna .....	124
6. Odwołanie .....	128
7. Ocena dyrektora szkoły .....	129
8. Kryteria oceny nauczyciela i dyrektora .....	129
9. Kryteria oceny według stopnia awansu .....	131
10. Kryteria oceny dyrektora .....	134

### **Rozdział IV**

<b>Awans zawodowy nauczyciela</b> .....	137
1. Kalendarium awansowania .....	138
2. Zapewnienie przez dyrektora odpowiednich warunków do odbycia stażu .....	140
3. Zmiany w planie rozwoju zawodowego .....	140

4. Zasady awansowania .....	141
4.1. Szczególne warunki formalne odbywania stażu na stopień nauczyciela kontraktowego .....	141
4.2. Procedura awansowa pozostałych nauczycieli .....	142
4.3. Rozpoczęcie kolejnego stażu .....	143
4.4. Okresy stażowe .....	145
4.5. Zadania opiekuna stażu .....	145
4.6. Konsekwencje przerwania stażu .....	146
4.6.1. Staż przedłużony po 30 dniach nieprzerwanej nieobecności .....	148
4.6.2. Ponowne odbycie stażu po absencji dłuższej niż rok .....	148
4.6.3. Ponowne odbycie stażu po absencji dłuższej niż 1 rok i 6 miesięcy .....	149
5. Wydanie aktu nadania .....	149

## **Rozdział V**

<b>Arkusze organizacyjny szkoły</b> .....	152
1. Terminy przekazywania arkusza do opiniowania .....	152
2. Treść arkusza .....	154
3. Zmiany arkusza szkoły lub przedszkola .....	157

## **Rozdział VI**

<b>Przekształcenie stosunku pracy</b> .....	158
1. Ograniczenie etatu .....	158
2. Porozumienie zmieniające w każdym czasie .....	161
3. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy .....	163

## **Rozdział VII**

<b>Rozwiązanie stosunku pracy</b> .....	166
1. Zakaz wypowiedzania .....	166
2. Sposób wypowiedzania .....	167
2.1. Okres i termin wypowiedzenia umów o pracę zawartych przez mianowanie lub na podstawie umowy zawartej na czas nieokreślony .....	170

2.2. Skrócenie okresu wypowiedzenia .....	170
2.3. Wypowiedzenie stosunku pracy w przypadku umów o pracę zawartych na czas określony .....	171
2.4. Zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy .....	171
2.5. Uzasadnienie wypowiedzenia .....	171
3. Kryteria zwolnienia .....	172
3.1. Tożsamość przyczyny wskazanej w wypowiedzeniu .....	173
3.2. Konieczne pouczenie .....	173
4. Odwołanie od wypowiedzenia i żądanie przywrócenia do pracy .....	174
5. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1 KN .....	175
6. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 KN .....	175
7. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 KN .....	177
8. Rozwiązanie umowy o pracę z nauczycielem na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 KN .....	178
9. Przeniesienie w stan nieczynny .....	179
9.1. Pozew o przywrócenie poprzednich warunków pracy i płacy .....	181
9.2. Pozew o przywrócenie do pracy .....	181
10. Rozwiązanie umowy o pracę z nauczycielem zatrudnionym na czas nieokreślony na podstawie art. 27 KN .....	181
11. Rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron .....	182
12. Warunki i terminy rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 23 KN .....	183
12.1. Na wniosek nauczyciela .....	183
12.2. Z przyczyn zdrowotnych .....	184
12.3. Utrata zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy .....	184
12.4. Niezgłoszenie się na badania .....	185
12.5. Negatywna ocena .....	186
12.6. Cofnięcie skierowania do nauczania religii .....	186
13. Wygaśnięcie stosunku pracy .....	186



**Rozdział VIII**

<b>Świadczenie pracy</b> .....	188
1. Treść świadectwa pracy .....	189
2. Sprostowanie i uzupełnienie świadectwa pracy .....	191
3. Przywrócenie terminu do sprostowania świadectwa .....	192

**Rozdział IX**

<b>Przeniesienie</b> .....	193
1. Na wniosek nauczyciela i z urzędu za zgodą nauczyciela .....	193
2. Na wniosek i z urzędu za zgodą nauczyciela .....	193
3. Przeniesienie za zgodą dyrektora .....	194
4. Zniesienie przeniesienia z urzędu, bez zgody nauczyciela, przez organ prowadzący .....	198
5. Przeniesienie się ze współmałżonkiem .....	200

**Rozdział X**

<b>Konsultacja ze związkiem zawodowym</b> .....	202
1. Obowiązek konsultacji. Reprezentacja związkowa .....	202
1.1. Opinia związku w razie rozwiązywania umowy bez wypowiedzenia .....	204
1.2. Reprezentacja przez związek zawodowy .....	205
1.3. Informacja o pracownikach korzystających z obrony związków zawodowych .....	205
1.4. Obowiązek zasięgnięcia przez dyrektora informacji o ochronie związkowej pracownika .....	206
2. Zawiadomienie o zamiarze wypowiedzenia umowy o pracę ....	207

**Rozdział XI**

<b>Wynagrodzenie</b> .....	209
1. Ochrona wynagrodzenia .....	209
1.1. Odsetki i odszkodowanie .....	211
1.2. Zasady potrącania. Ochrona minimalnej pensji .....	212
2. Wynagrodzenie całkowite .....	214
3. Wynagrodzenie zasadnicze .....	216
4. Dodatki .....	217
4.1. Dodatek funkcyjny .....	218
4.2. Dodatek motywacyjny .....	218

4.3. Dodatek za wysługę lat .....	219
4.4. Praca w trudnych i uciążliwych warunkach .....	223
5. Godzina ponadwymiarowa .....	223
5.1. Gotowość do świadczenia pracy .....	225
5.2. Godziny ponadwymiarowe w indywidualnym nauczaniu .....	225
6. Zastępstwo doraźne .....	225
7. Zajęcia finansowane ze środków unijnych .....	226
8. Dodatek za pracę w nocy .....	227
9. Wynagrodzenie lub rekompensata za pracę w dniu wolnym od pracy i święto .....	227
10. Dodatek uzupełniający .....	228
11. Przeszeregowanie .....	229
12. Likwidacja i obowiązek wierzytelności .....	231
13. Odprawy .....	232
14. Prawo do „dwóch” odpraw .....	236

## **Rozdział XII**

<b>Oświadczenie majątkowe dyrektora .....</b>	<b>239</b>
1. Złożenie oświadczenia majątkowego .....	239
2. Informacje o majątku .....	240
3. Konsekwencje niezłożenia oświadczenia lub podania nieprawdy .....	245

## **Rozdział XIII**

<b>Czas pracy .....</b>	<b>246</b>
1. Pensum i pozostałe składowe czasu pracy .....	246
1.1. Egzaminy. Matura .....	249
1.2. Obowiązkowe pensum ustalane przez organ prowadzący .....	249
1.3. Pensum łączone .....	250
1.4. Różny wymiar zajęć w pewnych okresach roku .....	250
1.5. Obniżenie pensum: nauczyciele, niepełnosprawni, funkcyjni .....	251
1.6. Praca w porze nocnej .....	255
1.7. Pięciodniowy tydzień pracy .....	256
2. Zwolnienia od pracy .....	257

2.1. Terminy i tryb zawiadomienia .....	260
2.2. Dowody potwierdzające nieobecność .....	262
3. Wynagrodzenie lub rekompensata za zwolnienie od pracy .....	263
3.1. Zwolnienie, za które płaci szkoła .....	263
3.2. Ustalanie wynagrodzenia .....	264
3.3. Rekompensata wypłacana przez organ wzywający do stawienia się .....	265

## **Rozdział XIV**

<b>Świadczenia i uprawnienia wynikające ze stosunku pracy .....</b>	<b>266</b>
1. Zasiłek na zagospodarowanie .....	266
1.1. Dotychczasowe zasady przyznawania zasiłku .....	267
1.2. Ustalanie i wpłata zasiłku przy zatrudnianiu w kilku szkołach .....	269
1.3. Realizowanie uprawnienia .....	270
2. Urlop zdrowotny na nowych zasadach .....	271
2.1. Ustalanie warunków do przyznania urlopu zdrowotnego .....	272
2.2. Ograniczenie urlopu związane z nabyciem uprawnienia do emerytury .....	273
2.3. Prawo do kolejnego urlopu .....	273
2.4. Procedura udzielania urlopu zdrowotnego .....	274
3. Świadczenie urlopowe .....	282
4. Dodatek wiejski .....	283
5. Prawo do lokalu i dodatku mieszkaniowego .....	283
6. Nagroda jubileuszowa .....	289
7. Nagrody za osiągnięcia .....	292
7.1. Nagroda dyrektora .....	293
7.2. Nagroda wójta, burmistrza, prezydenta .....	294
8. Nagrody kuratora oświaty i Ministra Edukacji Narodowej .....	297
9. Pomoc zdrowotna .....	299
10. Świadczenia dla studiujących .....	303
10.1. Skierowanie na studia .....	304
10.2. Zwolnienia i urlopy .....	305
10.3. Dokumentowanie toku studiów .....	307
10.4. Urlopy szkoleniowe .....	307
11. Dodatkowe wynagrodzenie roczne (trzynastka) .....	309

**Rozdział XV**

<b>Zasady ustalania i udzielania urlopu wypoczynkowego .....</b>	<b>314</b>
1. Zatrudnieni w placówkach feryjnych .....	314
1.1. Siedem dni urlopu do dyspozycji szkoły .....	315
1.2. Zatrudnienie w dwóch szkołach .....	316
1.3. Zasady i terminy ustalania i udzielania urlopu uzupełniającego .....	316
1.4. Urlop dla nauczycieli zerówek .....	318
1.5. Urlop dyrektora szkoły .....	319
1.6. Ekwiwalent zamiast urlopu zwyczajnego i uzupełniającego .....	320
1.7. Wysokość ekwiwalentu a okres świadczenia pracy .....	323
1.8. Zastosowanie zasady proporcjonalności a okres zatrudnienia .....	324
2. Zatrudnieni w placówkach nieferyjnych .....	325
2.1. Stosowanie zasady proporcjonalności w przypadku nawiązania lub ustania stosunku pracy .....	326
2.2. Udzielanie i wymiar urlopu dla osób niepełnozatrudnionych .....	327
2.3. Urlop uzupełniający i zaległy – różnice .....	328
2.4. Udzielanie i wykorzystanie urlopu .....	330
2.4.1. Plan urlopu albo umowa z pracodawcą .....	330
2.4.2. Przesunięcie terminu urlopu .....	330
2.4.3. Wypowiedzenie a wykorzystanie urlopu .....	332
2.4.4. Zawiadomienie pracodawcy .....	333
2.4.5. Odwołanie z urlopu .....	334
2.4.6. Urlop wypoczynkowy na wniosek nauczyciela po urlopie macierzyńskim i ojcowskim .....	336
2.4.7. Wykroczenia przeciwko prawom urlopowym ....	336
3. Urlop na żądanie .....	336
3.1. Bez konieczności skonsumowania urlopu .....	337
3.2. Prawo do urlopu w każdej szkole .....	337
3.3. Rozliczanie urlopu na żądanie w przypadku niepełnozatrudnionych .....	338
3.4. Zgoda pracodawcy .....	338

**Rozdział XVI**

<b>Współpraca dyrektora ze związkami zawodowymi</b> .....	341
1. Kogo reprezentują i chronią związki zawodowe .....	341
2. Współpraca z zakładową organizacją związkową .....	343
3. Reprezentowanie interesów zbiorowych .....	344
4. Konsultacje w konkretnych sprawach .....	345
5. Konsultacja w przypadku wypowiedzenia i rozwiązania umowy .....	348
6. Realizowanie uprawnień związkowych .....	350

**Rozdział XVII**

<b>Odpowiedzialność dyscyplinarna</b> .....	354
1. Postępowanie wyjaśniające .....	355
1.1. Umorzenie postępowania dyscyplinarnego .....	356
1.2. Postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego .....	357
1.3. Ustanowienie obrońców .....	358
1.4. Umorzenie postępowania dyscyplinarnego .....	359
1.5. Orzeczenia wydawane przez komisję dyscyplinarną ....	359
1.6. Odwołanie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej ....	360
2. Odwołanie do sądu apelacyjnego (sądu pracy) .....	360
3. Zawieszenie nauczyciela (dyrektora) w pełnieniu obowiązków .....	361
4. Centralny rejestr orzeczeń dyscyplinarnych .....	363
4.1. Podmioty upoważnione do uzyskania informacji z rejestru .....	364
4.2. Uzyskiwanie informacji przez dyrektora i nauczyciela ....	364
4.3. Wnioskowanie o udzielenie informacji .....	365
4.4. Terminy usunięcia danych z rejestru .....	366

**Rozdział XVIII**

<b>Kara porządkowa</b> .....	368
1. Katalog kar .....	369
2. Procedura stosowania kary .....	370
2.1. Zawiadomienie o zastosowanej karze .....	372
2.2. Przesłanki wymierzenia kary .....	374

2.3. Wniesienie sprzeciwu. Uwzględnienie lub odrzucenie przez pracodawcę .....	374
2.4. Zawiadomienie związku zawodowego .....	375
2.5. Uwzględnienie lub odrzucenie sprzeciwu .....	377
2.6. Zatarcie kary .....	378

## **Rozdział XIX**

<b>Ochrona rodzicielstwa .....</b>	<b>380</b>
1. Szczególna ochrona stosunku pracy .....	380
2. Urlop macierzyński .....	385
2.1. Przejęcie urlopu macierzyńskiego przez ojca lub najbliższego członka rodziny .....	386
2.2. Urlop rodzicielski .....	389
2.3. Łączenie pracy z urlopem rodzicielskim .....	390
2.4. Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego .....	391
2.5. Dopuszczenie do pracy po powrocie z urlopów .....	392
2.6. Urlop wychowawczy .....	393
2.7. Urlop ojcowski .....	394
3. Przerwa na karmienie .....	396
4. Obniżenie wymiaru czasu pracy zamiast urlopu wychowawczego .....	396
5. Podjęcie pracy i nauki .....	399
6. Szczególna ochrona umowy o pracę .....	400
7. Dni wolne na dziecko .....	401
7.1. Dni wolne na opiekę nad dzieckiem w przypadku nauczycieli .....	401
7.2. Dni wolne na dziecko w przypadku innych pracowników .....	401
7.3. Zaliczenie urlopu wychowawczego do stażu pracowniczego .....	402

## **Rozdział XX**

<b>Wykroczenia przeciwko prawom pracownika .....</b>	<b>403</b>
1. Najważniejsze obowiązki pracodawcy .....	403
2. Najważniejsze obowiązki pracownika .....	404

3. Przeciwdziałanie dyskryminacji w zatrudnieniu .....	405
3.1. Dyskryminacja bezpośrednia .....	406
3.2. Dyskryminacja pośrednia .....	406
3.3. Zachęcanie do dyskryminacji i nakazywanie jej .....	407
3.4. Mobbing .....	408
3.5. Przeciwdziałanie mobbingowi .....	409
3.6. Pieniężne zadośćuczynienie za rozstrój zdrowia .....	409
3.7. Rozwiązanie umowy i odszkodowanie w związku z mobbingiem .....	410
4. Przesłpstwa przeciwko prawom pracownika .....	411
4.1. Naruszenie praw pracownika wynikających ze stosunku pracy .....	412
4.2. Odmowa ponownego przyjęcia do pracy .....	413
4.3. Naruszenie prawa o ubezpieczeniach społecznych .....	415
4.4. Przesłpstwa przeciwko bhp .....	415
4.5. Obowiązek dokumentacji i powiadomienia o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej .....	416
5. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika .....	416
5.1. Niewypełnianie obowiązków związanych ze stosunkiem pracy .....	417
5.2. Inne wykroczenia związane z niewypełnianiem obowiązków wynikających ze stosunku pracy .....	424
6. Bezpieczeństwo i higiena pracy .....	430
7. Ubezpieczenia .....	431

## **Rozdział XXI**

<b>Emerytury</b> .....	432
1. Emerytury wcześniejsze .....	433
1.1. Emerytura bez względu na wiek .....	434
1.2. Emerytura ze względu na wygaszanie gimnazjów .....	435
1.3. Praca w szczególnym charakterze przesłanką wcześniejszej emerytury .....	436
1.4. Przejście na emeryturę z art. 184 u.e.r. ....	436
1.5. Zaliczenie do stażu emerytalnego pracy w gospodarstwie rolnym .....	437
2. Emerytury pomostowe .....	438
3. Świadczenie rekompensacyjne .....	440

---

4. Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne .....	441
4.1. Prawo do świadczenia według wieku i płci .....	441
4.2. Rozwiązanie stosunku pracy .....	443
4.3. Powstanie, ustanie i zawieszenie .....	443
5. Sposoby przeliczania emerytury .....	447
5.1. Ponowne obliczenie z nową kwotą bazową .....	447
5.2. Sukcesywne doliczanie okresów składkowych .....	448
5.3. Waloryzowanie wskaźnika 250% podstawy wymiaru emerytury .....	449





# WYKAZ SKRÓTÓW

## Źródła prawa

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- KN – ustawa z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- pr. ośw. – ustawa z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.)
- p.w.pr.ośw. – ustawa z 14.12.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60 ze zm.)
- r.a.z.n. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26.07.2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz.U. poz. 1574)
- r.d.p. – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 10.12.2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczkiej (Dz.U. poz. 2369)

- r.k.n.2009 – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 12.03.2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1264) – akt utracił moc
- r.k.n.2017 – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1.08.2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. poz. 1575)
- r.k.n.s. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 24.07.2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. poz. 1113 ze zm.)
- r.m.s.w. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31.01.2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 416 ze zm.)
- r.n.j. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 30.10.2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających nauczyciela do nagrody jubileuszowej oraz szczegółowych zasad jej obliczania i wypłacania (Dz.U. Nr 128, poz. 1418)
- r.o.p.n. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 29.05.2018 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, zakresu informacji zawartych w karcie oceny pracy, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz trybu postępowania odwoławczego (Dz.U. poz. 1133 ze zm.)
- r.o.s.p. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17.03.2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. poz. 649 ze zm.)
- r.ś.p. – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 30.12.2016 r. w sprawie świadectwa pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1289)

- r.u.k.n.a. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 19.12.2000 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania nauczycielom urlopów dla dalszego kształcenia się, dla celów naukowych, artystycznych, oświatowych i z innych ważnych przyczyn oraz ulg i świadczeń związanych z tym kształceniem, a także organów uprawnionych do ich udzielania (Dz.U. z 2001 r. Nr 1, poz. 5)
- r.u.n.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15.05.1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 1632)
- r.w.e.p.sz. – rozporządzenie Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.)
- u.d.m. – ustawa z 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 180 ze zm.)
- u.d.w. – ustawa z 12.12.1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1872)
- u.e.p. – ustawa z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1924)
- u.e.r. – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.)
- u.f.z.o. – ustawa z 27.10.2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. poz. 2203 ze zm.)
- u.r.z.s. – ustawa z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511 ze zm.)
- u.s.o. – ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1457 ze zm.)
- ustawa o KRK – ustawa z 24.05.2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1218)
- u.s.u.s. – ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.)

- u.sz.z.r. – ustawa z 13.03.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedoty-  
czących pracowników (Dz.U. z 2018 r. poz. 1969)
- u.ś.u.s. – ustawa z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubez-  
pieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa  
(Dz.U. z 2017 r. poz. 1368 ze zm.)
- u.z.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r.  
poz. 263)

## Publikatory

- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. MOiW – Dziennik Urzędowy Ministra Oświaty i Wychowania
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- OSNAP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna,  
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych

## Organy orzekające

- SN – Sąd Najwyższy
- TK – Trybunał Konstytucyjny

## Inne

- FUS – Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
- KRK – Krajowy Rejestr Karny
- NIK – Najwyższa Izba Kontroli
- OFE – otwarty fundusz emerytalny
- PIP – Państwowa Inspekcja Pracy
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

## WPROWADZENIE

Stosowanie oświatowego prawa pracy nie jest łatwe, dlatego ambicją tej książki jest wyposażenie Czytelników w wiedzę praktyczną, która umożliwi rozwiązywanie problemów prawnych pojawiających się w codziennej praktyce. W sposób systematyczny i komplementarny zostaną oni zapoznani ze wszystkimi instytucjami, zagadnieniami i przepisami związanymi z zatrudnieniem nauczycieli. Pragnę podkreślić, że w tej książce akcent został położony na pragmatykę rozwiązywania problemów, począwszy od nawiązania stosunku pracy, przez określenie warunków i szczegółowe przedstawienie – krok po kroku – postępowania w sprawach dotyczących praw, zobowiązań i świadczeń wynikających ze stosunku pracy, aż do jego rozwiązania.

Mam nadzieję, że lektura ta pozwoli Czytelnikowi na przejście bez trudu przez gąszcz przepisów, a rozwiązywanie problemów (kazuśów) będzie łatwiejsze. Co więcej, będą mogli stać się mentorami dla kolegów młodszych stażem.

Z mojej wieloletniej praktyki prawniczej wynika, że trudności, które towarzyszą nam w aplikowaniu prawa do konkretnych sytuacji, związane są także z niedoskonałością (ujmując rzecz elegancko) oświatowego prawa pracy. W przypadku nauczycieli podstawowe źródła prawa pracy to Kodeks pracy, który wszedł w życie 1.01.1975 r., Karta Nauczyciela, która weszła w życie 1.02.1982 r., oraz kilkadziesiąt aktów wykonawczych. Obie ustawy były kilkadziesiąt razy nowelizowane, trudno się więc dziwić, że obecnie są one eklektyczne, niespójne i – co najbardziej kłopotliwe – zawierają luki prawne.

Przekazujemy w Państwa ręce czwarte wydanie w chwili, gdy obowiązują jeszcze przepisy przejściowe nowelizujące Kartę na podstawie ustawy z 14.12.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe oraz przepisy przejściowe do dużej nowelizacji Karty Nauczyciela na podstawie ustawy z 27.10.2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych i weszły w życie znowelizowane przepisy Karty Nauczyciela (z wyjątkiem art. 76 pkt 20 lit. a, c i pkt 21).

Ta zmienność prawa nie pomaga w jego stosowaniu. Z pewnością łatwiej będzie nam zmierzyć się z tą oporną materią, gdy będziemy mieli niezbędny zasób wiedzy. Mam nadzieję, że lektura tej książki będzie w tym pomocna.

*Teresa Konarska*

## Rozdział I

# NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY: SPOSÓB, TRYB, WARUNKI

Z nauczycielem zatrudnionym zarówno w szkole publicznej i zespole szkół (w przypadku powołania zespołu jako odrębnej jednostki organizacyjnej), jak i niepublicznej na stanowisku nauczycielskim stosunek pracy nawiązuje się tylko na podstawie umowy o pracę lub mianowania. Niedopuszczalne jest zawieranie umów cywilnoprawnych. Stosunek pracy nawiązuje się tylko na podstawie przepisów Karty Nauczyciela.

## 1. Definicja pracodawcy

Zgodnie z art. 3 k.p. pracodawcą jest jednostka organizacyjna, w przypadku oświaty zaś – szkoła, zespół szkół lub placówka. W dalszej części książki dla tych trzech podmiotów używane będzie pojęcie szkoły.

Zgodnie z art. 3<sup>1</sup> § 1 k.p. za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną, czyli w naszym wypadku szkołę, czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba. Jest to więc dyrektor szkoły lub placówki.

**Równoprawnymi stronami stosunku pracy są zatem: szkoła, którą reprezentuje dyrektor, i nauczyciel. Wspólnie określają treść stosunku pracy (czyli jej wszystkie warunki).**



## 2. Zawieranie umowy o pracę (rokowania i oferta)

Pracodawca po raz pierwszy w relacje prawne z ewentualnym pracownikiem wchodzi w momencie, w którym podejmuje rozmowy na temat warunków zawieranej umowy. Są to tzw. **rokowania**. Jeżeli w ich trakcie zostaną uzgodnione wszystkie warunki, a przynajmniej te najważniejsze, stanowiące *essentialia negotii* umowy, czyli rodzaj pracy, czas i wynagrodzenie – umowa jest już zawarta. Można ją także uznać, przyjmując **ofertę** (wniosek, podanie) złożoną przez pracownika.

Negocjacje w trakcie procesu rekrutacji należy prowadzić w sposób lojalny, a uzyskane tą drogą informacje powinny być zachowane w tajemnicy. Najważniejsze jest jednak **równe traktowanie potencjalnych pracowników**, czyli przestrzeganie zasady równego traktowania, niedyskryminowania. Mówi o tym Kodeks pracy.

„Pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązywania stosunku pracy, warunków zatrudnienia [...]” – zgodnie z art. 18<sup>3a</sup> § 1 k.p.

Jeżeli potencjalny pracownik uzna, że był dyskryminowany, może wystąpić do sądu pracy. Zgodnie bowiem z art. 18<sup>3d</sup> k.p. osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów. Ponadto, zgodnie z art. 18<sup>3b</sup> § 1 pkt 1 k.p., odmowa nawiązania stosunku pracy uważana jest za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu.

Pracodawca, który deklaruje ustnie lub pisemnie nawiązanie umowy o pracę (przrzeczenie umowy), w razie jej niedotrzymania musi się liczyć z żądaniem nawiązania umowy o pracę. Zgodnie z art. 264 § 3 k.p. żądanie nawiązania umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o odmowie przez pracodawcę przyjęcia do pracy.

### 3. Rozróżnienie pojęć: umowy o pracę i umowy cywilnej

Zatrudnienie nauczyciela spełnia wszystkie przesłanki wynikające z definicji stosunku pracy, którą w skróconej wersji prezentuje art. 22 § 1 k.p.:

„Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem”.

Zwróćmy uwagę, że najbardziej charakterystyczne dla stosunku pracy są trzy zasady:

- osobistego świadczenia pracy, co oznacza, że pracownik nie może swoich obowiązków wypełniać za pośrednictwem innej osoby;
- odpłatności za wykonywaną pracę, co oznacza, że pracodawca obowiązany jest zatrudnić pracownika za wynagrodzeniem;
- praca pod kierownictwem pracodawcy, co oznacza podporządkowanie pracownika w sensie wykonywania przez pracownika poleceń wydawanych przez przełożonego, z czym wiąże się przejście przez pracodawcę ryzyka związanego z wykonywaniem pracy.

Właśnie praca **pod kierownictwem pracodawcy** wskazuje na najważniejszą różnicę między umową o pracę a umową cywilnoprawną. **Umowy cywilne** od **umów o pracę** różnią się przede wszystkim tym, że osoby wykonujące pracę na ich podstawie **samodzielnie** podejmują się wykonania określonych czynności, zarówno w sensie organizacyjnym, jak i majątkowym.

**Umowa zlecenia** (art. 734–751 k.c.) polega na tym, że zleceniodawca upoważnia zleceniobiorcę do dokonania określonej czynności prawnej, a zleceniobiorca zobowiązuje się tę czynność dokonać. Jest to tak zwana **umowa starannego działania**.

**Teresa Konarska** – prawnik, właścicielka kancelarii prawnej zajmującej się prawem pracy i prawem oświatowym, od wielu lat prowadzi szkolenia w tym zakresie, komentator i publicysta prawny, wykładowca prawa pracy i prawa administracyjnego oraz prawa oświatowego.

Celem publikacji jest zapoznanie czytelników z zagadnieniami i przepisami związanymi z zatrudnianiem nauczycieli oraz innych pracowników oświaty obejmującymi m.in.:

- sposoby, tryby i warunki nawiązania, przekształcenia i rozwiązania stosunku pracy;
- ocenę pracy, ustalanie kwalifikacji i awans zawodowy nauczyciela;
- wynagrodzenie i czas pracy nauczyciela;
- ustalanie i udzielanie urlopu wypoczynkowego;
- wydawanie świadectw pracy;
- odpowiedzialność dyscyplinarną i kary porządkowe oraz wykroczenia przeciwko prawom pracowniczym.

Ponadto w opracowaniu uwzględniono praktyczne wskazówki co do możliwości pozakodeksowych przekształceń form stosunku pracy przydatnych przy tworzeniu etatów nauczycielskich, a także współpracy dyrektora ze związkami zawodowymi i składania przez niego oświadczeń majątkowych.

W najnowszym wydaniu publikacji zwrócono uwagę na zmiany w przepisach przejściowych Karty Nauczyciela oraz te związane z wejściem w życie ustawy z 14.12.2016 r. Prawo oświatowe. Ponadto, uwzględniono zmiany legislacyjne związane z nowelizacją Kodeksu pracy.

Publikacja przeznaczona jest dla dyrektorów oraz kadry zarządzającej szkół, nauczycieli, a także pracowników oświaty, urzędów gmin i powiatów.



9788381604529 W04P01

ISBN 978-83-8160-452-9



9 788381 604529

#### **ZAMÓWIENIA:**

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL